

17 Athbhreithniú achtúireach ar an gCiste Árachais Shóisialaigh

17.1 Ceanglaítear leis an dlí ar an Aire Coimirce Sóisialaí athbhreithniú achtúireach a choimisiúnú agus a fhoilsiú ar riocht airgeadais an Chiste Árachais Shóisialaigh (an Ciste) gach cúig bliana ar a laghad.¹ Is é cuspóir an athbhreithnithe measúnú a dhéanamh ar a mhéid is dóichí go mbeadh na ranníocaíochtaí leis an gCiste in ann íocaíocht réamh-mheasta na sochar amach anseo a chomhlíonadh. Áiríodh san athbhreithniú ar sheasamh an Chiste amhail an 31 Nollaig 2020 réamh-mheastacháin ó 2021 go 2076.²

17.2 Taispeántar na réamh-mheastacháin ‘buncháis’ tuarascála (an meastachán is fearr) le haghaidh fáltais agus caiteachas bliantúil an Chiste i bhFíor 17.1. Réamh-mheastar san athbhreithniú go mbeidh easnamh bliantúil méadaitheach sa Chiste ó 2034 go dtí deireadh na tréimhse réamh-mheasta (2076) agus go mbeidh gá le fóirdheontais ón Státchiste san fhadtéarma chun riachtanais chaiteachais leanúnaigh a chomhlíonadh in éagmais aon athruithe ar rátaí Árachais Shóisialaigh Pá-Choibhneasa (ÁSPC). Réamh-mheastar san athbhreithniú easnamh de €10 billiún sa bhliain faoi 2050, ag ardú go €16 billiún sa bhliain faoi 2060 agus €20 billiún sa bhliain in 2070 (nuair nach gclúdódh fáltais réamh-mheasta ach 63% den chaiteachas réamh-mheasta).³ Léiríonn an t-easnamh an méid ba ghá don Chiste a fháil mar fhóirdheontas bliantúil ó chánachas ginearálta sa bhliain.

17.3 Maidir le haschur eacnamaíoch foriomlán an Stáit, meastar go n-ardóidh easnamh an Chiste ó 2.4% de OIN* in 2050, go 3.3% in 2060 agus 4.1% in 2076.^{4,5}

17.4 Is é an phríomhchuid de chaiteachas an Chiste ná caiteachas a bhaineann le pinsin, agus meastar go n-ardófar é ó 73% de chaiteachas an Chiste in 2022 go 80% in 2035 agus 85% faoi 2050.

1 A cheanglaítear faoi Alt 10 den Acht Comhdhlúite Leasa Shóisialaigh 2005.

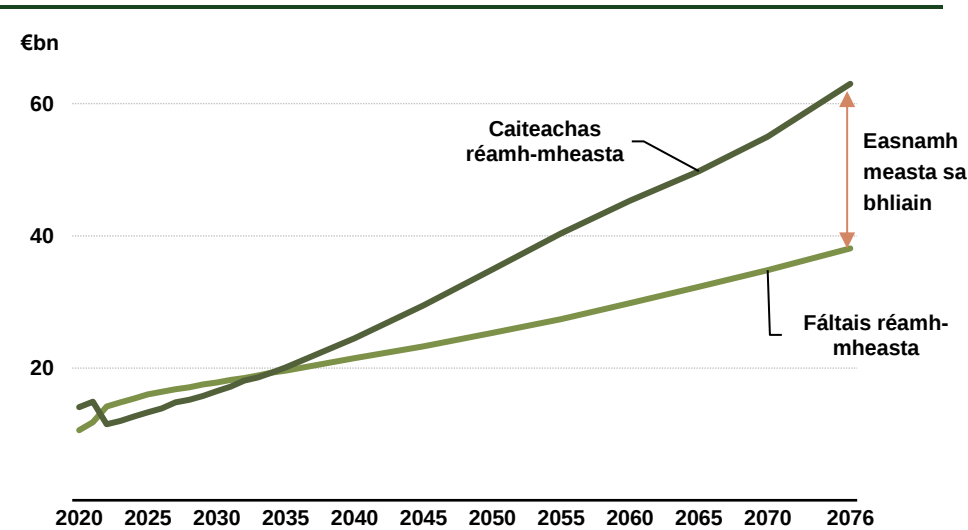
2 Críochnaíodh an t-athbhreithniú i mí Mheán Fómhair 2022.

3 Is i dtéarmaí fíorphraghais 2022 atá na luachanna seo.

4 Sainmhíníonn an Phríomh-Oifig Staidrimh (CSO) OIN* mar tháscaire atá deartha chun éifeachtaí domhandaithe a bhfuil tionchar díréireach acu ar thomhas gheilleagar na hÉireann a eisiáimh.

5 Deir an t-athbhreithniú gur dócha go mbeidh difríocht i gcleachtas idir an t-eispéireas iarbhir agus na meastacháin is fearr mar gheall ar thosca amhail athruithe sa timpeallacht eacnamaíoch, déimeagrafaic, rialú, agus tosca eacnamaíocha, oibriúcháin agus eile. Mar sin, ní mór a aithint go mbeidh na torthaí iarbhir difriúil, b'fhéidir go hábhartha, uathu siúd atá ina ngné dhílis de na luachanna a thugtar.

Fíor 17.1 Fáltais réamh-mheasta agus caiteachas réamh-mheasta an Chiste, 2020 go 2076^a

Foinse: Athbhreithniú Achtúireach ar an gCiste Árachais Shóisialaigh amhail an 31 Nollaig 2020

Nóta: a Áiríodh san athbhreithniú réamh-mheastachán do gach bliain go dtí 2035 agus gach cúig bliana ina dhiaidh sin.

Boinn tuisceana a úsáideadh san athbhreithniú

- 17.5** Tá fáiltais agus caiteachas ionchais an Chiste bunaithe ar na boinn tuisceana a dhéantar maidir le tosca mar fhás eacnamaíoch, boillsciú, líon na ndaoine a oibríonn agus líon na ndaoine a fhaigheann sochair. Léirítear i bhFíor 17.2 conas a rinneadh san athbhreithniú réamh-mheastachán go n-athródh na boinn tuisceana le linn na tréimhse athbhreithnithe (go dtí 2076).

Fíor 17.2 Príomhbhoinn tuisceana a úsáideadh in athbhreithniú achtúireach an Chiste^a

Toisc	2023	2024	2025	2026 go 2076
Boinn tuisceana eacnamaíocha agus lucht saothair				
OTI	4.4%	4%	3.8%	1.5% go 1.8%
OIN*	3.1%	3.2%	3.3%	1.5% go 1.8%
Boillsciú	3%	2.2%	2.1%	2%
Fás fíorthuillimh	2.3%	2.2%	2.1%	1.2% go 1.5%
Fás fostaíochta	2.1%	1.7%	1.7%	0% go 0.9%
Ráta dífhostaíochta	5.4%	5.2%	4.9%	6.4% go 6.8%
Boinn tuisceana déimeagrafacha				
Daonra	5 mhilliún duine in 2020, ag ardú go 5.9 milliún duine in 2040, 6.4 milliún duine in 2060 agus 6.6 milliún duine faoi 2076			
Glan-imirce	33,000 duine in 2019, ag titim ina dhiaidh sin go 19,000 duine in 2030, 14,000 duine in 2050 agus 10,000 duine in 2070			
Ráta torthúlachta	1.78 go 1.81 sa tréimhse 2019 go 2076			
Ionchas saoil ag an mbreith	In 2019, fir = 81.1, mná = 84.8, faoi 2050 f/b = 84.6/88.3, faoi 2070 f/m = 86.8/90.4			
Cóimheas tacaíochta pinsinéirí	4.4 in 2020, ag titim ina dhiaidh sin go 2.9 in 2040, 2.1 in 2060 agus 1.9 faoi 2076			

Foinse: Athbhreithniú Achtúireach ar an gCiste Árachais Shóisialaigh amhail an 31 Nollaig 2020

Nóta: a Úsáideadh san athbhreithniú meastachán 2022 maidir le hioncam agus caiteachas agus réamh-mheastachán ghearrthéarmacha (2023 go 2025) arna leagan amach ag an Roinn Airgeadais san *Uasdátú ar an gClár Cobhsaíochta* (SPU) d'Aibreán 2022. Bhí na boinn tuisceana atá mar bhonn agus thaca ag na réamh-mheastachán fhadtéarmacha (2026 agus blianta ina dhiaidh sin) bunaithe ar réamh-mheastachán ón gCoimisiún Eorpach a bhí mar bhunús le *Tuarascáil Aosaithe 2021*. Tá tosca feabhsaithe básmhaireachta bunaithe ar réamh-mheastachán daonra Eurostat. D'fhoilsigh an Roinn Airgeadais boinn tuisceana eile a úsáideadh.

Boinn tuisceana a úsáideadh in athbhreithnithe Ciste roimhe sin

- 17.6** Ó 2000 i leith, rinneadh athbhreithnithe achtúireacha ar staid airgeadais an Chiste gach cúig bliana. Chuimsigh na hathbhreithnithe go seasta roinnt catagóirí boinn tuisceana, agus tá éagsúlacht ag baint le cinn eile (féach larscríbhinn 17A). Forbraíodh formáid na n-athbhreithnithe freisin, agus tá níos mó mionsonraí tugtha sna hathbhreithnithe níos déanaí ná mar a bhí san athbhreithniú in 2000.

17.7 Meastar go n-athróidh táscairí áirithe sa ghearrthearma, agus ina dhiaidh sin go n-aistreofar iad chuig ráta fadtéarmach a bhí comhsheasmhach sna hathbhreithnithe. Áirítear leo siúd

- boilsciú praghsanna fadtéarmach ag 2% (luachanna eile in úsáid sa ghearrthearma) in aghaidh na bliana
- fás fadtéarmach fíorthuilleamh ag 1.5% in aghaidh na bliana
- ráta dífhostaíochta (san fhadtearma) de 6.2% go 6.4%
- rátaí torthúlachta (san fhadtearma) de 1.75 go 2 leanbh in aghaidh na mná.

17.8 Ba iad seo a leanas príomhathruithe i mboinn tuisceana níos fadtearmaí

- fíor-OTI de 1.5% go 1.8% in athbhreithniú 2020, i gcomparáid le 1.5% go 2.2% in athbhreithniú 2015; in 2020, d'úsáid an t-athbhreithniú fás OIN* mar phríomhbhonn tuisceana
- d'athraigh réamh-mheastacháin glan-imirce idir líon diúltach 21,500 duine (glan-eis-sreabhadh) agus 40,000 duine (glan-insreabhadh) thar athbhreithnithe.

Bonn tuisceana a úsáideann eintitis eile san earnáil phoiblí in Éirinn

17.9 Ceanglaítear ar chomhlachtaí earnála poiblí a bhfuil scéimeanna pinsean acu athbhreithnithe a dhéanamh ar staid airgeadais na scéimeanna pinsin — áirítear leis sin raon comhlachtaí a ndéanann an tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste iniúchadh orthu, mar ollscoileanna, an tÚdarás Náisiúnta Iompair agus Teagasc.

17.10 Chun críocha an scrúdaithe seo, rinneamar comparáid idir na boinn tuisceana a d'úsáid breis agus 30 comhlacht earnála poiblí chun réamh-mheastachán a dhéanamh ar dhliteanais scéime pinsean leis na boinn tuisceana d'athbhreithniú 2020 ar an gCiste, mar a léirítear i bhFíor 17.3. Léiríonn an anailís go bhfuil na boinn tuisceana a úsáideadh san athbhreithniú ar an gCiste laistigh den raon luachanna a úsáideann comhlachtaí san earnáil phoiblí go ginearálta.

Fíor 17.3 Comparáid idir boinn tuisceana a úsáideann an Ciste agus comhlachtaí earnála poiblí

Bonn tuisceana	Bonn tuisceana fadtéarma an Chiste	Raon bonn tuisceana ag comhlachtaí earnála poiblí ^c
Ráta méadaithe tuarastail	3.2% go 3.5% ^a	2.7% go 4.65%
Ráta boilscithe	2%	1.9% go 2.7%
Ráta lascaine	3.5% ^b	2.25% go 4.3%

Foinse: Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste agus an tAthbhreithniú Achtúireach ar an gCiste Árachais Shóisialaigh amhail an 31 Nollaig 2020

- Nótaí:
- a Cuimsíonn ráta méadaithe tuarastail an athbhreithnithe (3.2% go 3.5%) an ráta fáis 'fíorthuillimh' (1.2% go 1.5%) móide tionchar an bhoilscithe ionchasaigh (2%).
 - b Cuimsíonn ráta lascaine ainmniúil an athbhreithnithe (3.5%) 'fíor-ráta' lascaine (1.5%) móide tionchar an bhoilscithe ionchasaigh (2%).
 - c Baineadh na boinn tuisceana a d'úsáid comhlachtaí eile san earnáil phoiblí as cuntais a raibh bliain airgeadais a tháinig chun deiridh in 2022 acu.

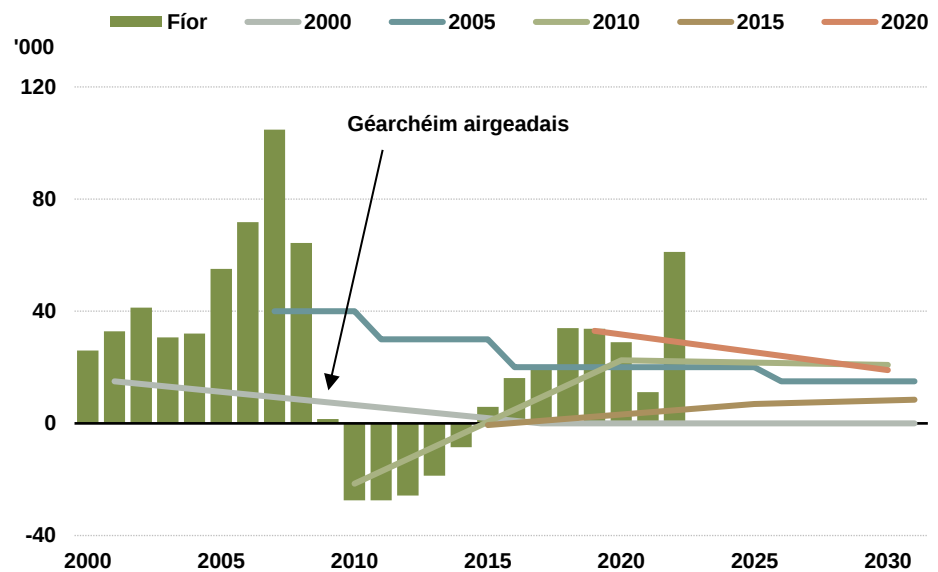
Cóimheas tacaíochta pinsinéirí

- 17.11** Is príomhthomhas é an cóimheas tacaíochta pinsinéirí ar chumas an Chiste a chuid oibleagáidí a chomhlíonadh agus léiríonn sé tionchar rátaí torthúlachta, ionchais saoil agus athróg eile. Meastar go dtiocfaidh laghdú suntasach air sin, ó thart ar 4.4 ranníocóir árachaithe in aghaidh an phinsinéara in 2020, go timpeall 2.3 ranníocóir árachaithe in aghaidh an phinsinéara in 2050. Mar thoradh air sin, réamh-mheastar go n-ardóidh caiteachas a bhaineann le pinsin ó 59% d'fháltais iomlána ÁSPC in 2022, go 81% faoi 2035 agus faoi 117% faoi 2050.

Réamh-mheastacháin imirce

- 17.12** Luaitear san athbhreithniú go bhfuil boinn tuisceana ar imirce ar an ngné mhodheolaíoch is deacra de na réamh-mheastacháin dhéimeagrafacha mar gheall ar luaineacht ard stairiúil le himeacht ama agus idir tíortha — tacaíonn Fíor 17.4 leis an tuairim sin, áit a dtaispeántar na réamh-mheastacháin imirce atá san áireamh i ngach athbhreithniú. Sna samhlacha a úsáideann Eurostat chun réamh-mheastacháin inimirce agus eisimirce a tháirgeadh, a chomhcheanglaítear chun glan-imirce a fhail, cuirtear san áireamh treochtaí imirce san am atá caite, na sonraí is déanaí, tosca déimeagrafacha bunúsacha chomh maith le boinn tuisceana faoi fhorbairtí amach anseo ar shreafaí imirce.

Fíor 17.4 Réamh-mheastacháin glan-imirce bliantúla, de réir dáta athbhreithnithe, agus imirce iarbhrí 2000 go 2030

Foinse: Athbhreithnithe achtúireacha ar an gCiste Árachais Shóisialaigh

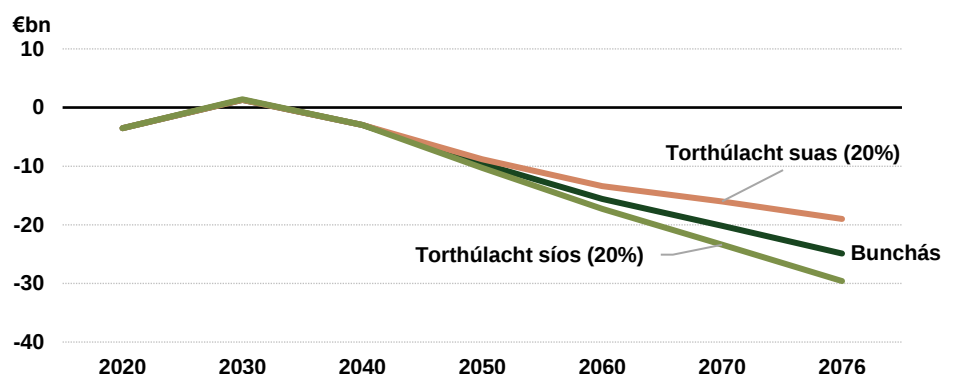
Anailís íogaireachta

- 17.13** Mar gheall ar an éiginnteacht bhunúsach i mboinn tuisceana atá mar bhonn agus thaca ag réamh-mheastacháin fhadtréimhseacha, chuimsigh an t-athbhreithniú roinnt tástálacha íogaireachta sa bhreis ar an mbunchás, chun freagrúlacht thorthaí an réamh-mheastacháin d'athruithe ar phríomhbhonn tuisceana bunúsacha a chainníochtú.
- 17.14** Ba iad seo a leanas na cásanna maicreacnamaíocha agus déimeagrafacha agus na príomhbhonn tuisceana samhaltaithe éagsúla
- athruithe torthúlachta
 - ionchas saoil
 - imirce
 - margadh an tsaothair
 - rátaí fáis tuillimh
 - cásanna díobhálacha agus suaitheadh (mar shampla tionchar na coinbhleachta san Úcráin).
- 17.15** Bhí an tionchar is suntasaí ar na réamh-mheastacháin mar thoradh ar athruithe ar rátaí torthúlachta agus ar rátaí fáis fóirtheallimh.

Rátaí torthúlachta

- 17.16** Tá sé réamh-mheasta go mbeidh an ráta torthúlachta in Éirinn gan athrú den chuid is mó, ag ardú de réir a chéile ó 1.78 in 2019 go 1.81 faoi 2076, atá faoi bhun an ráta athsholáthair nádúrtha.¹ Mar a léirítear i bhFíor 17.5, má bhí an ráta torthúlachta 20% níos airde ar feadh thréimhse an réamh-mheastacháin, is é an t-easnamh réamh-mheasta in 2076 ná €19 billiún seachas na €24.9 billiún a glacadh leis sa bhunchás — laghdaítear an t-easnamh de bharr ionchas níos mó daoine aonair a bhíonn ag obair agus a chuireann leis an gCiste.

Fíor 17.5 Íogaireacht easnamh réamh-mheasta an Chiste d'athrú ar rátaí torthúlachta

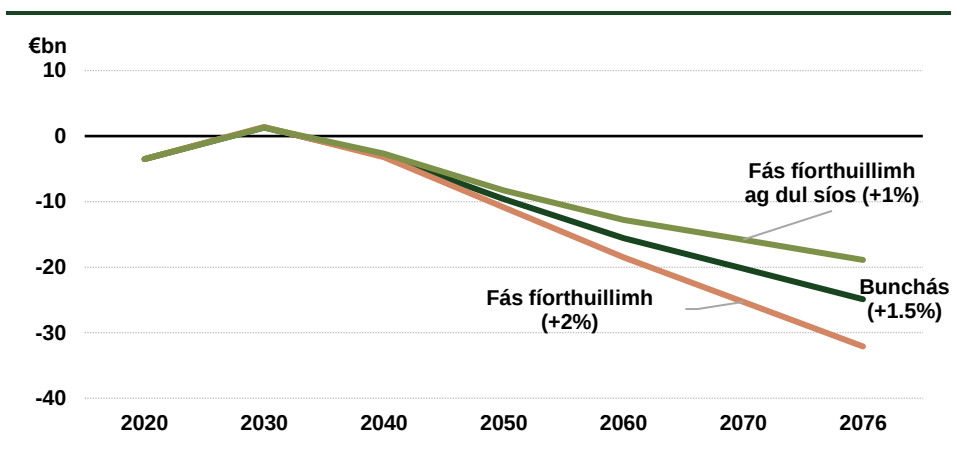
¹ Is éard atá i dtorthúlacht leibhéal athsholáthair ná an leibhéal torthúlachta ag a dtagann daonra go beacht ina áit féin ó ghlúin go glúin. I dtíortha forbartha, glactar le torthúlacht leibhéal athsholáthair mar 2.1 leanbh in aghaidh na mná.

Fás fiorthuillimh

17.17 Bíonn an tionchar réamh-mheasta is mó ar an gCiste ag athruithe ar bhoinn tuisceana maidir le fás fiorthuillimh. Cé go mbeadh ranníocaíochtaí níos airde mar thoradh ar fhás tuilleamh réamh-mheasta, tá sé seo nasctha le fás ar leibhéil íocaíochta pinsin.

17.18 Is é bonn tuisceana an bhuncháis ná go bhfásann fiorthuilleamh ag ráta bliantúil de 1.5% san fhadtéarma. I gcomparáid leis sin, dá méadóidh fiorthuilleamh ag 2% in aghaidh na bliana ina ionad sin, is é an t-easnamh réamh-mheasta €32.1 billiún in 2076 seachas an t-easnamh de €24.9 billiún atá réamh-mheasta faoin mbunchás. É sin ráite, toisc go bhfuiltear ag súil go méadóidh (nó go laghdóidh) fás eacnamaíoch (i dtéarmaí ollioncaim náisiúnta*) ag an ráta céanna le fiorthuilleamh, ní athraíonn an t-easnamh mar chéatadán ollioncaim náisiúnta*.

Fíor 17.6 Athróidh íogaireacht an easnamh Ciste réamh-mheasta i bhfás fiorthuillimh.

Foinse: Athbhreithniú Achtúireach ar an gCiste Árachais Shóisialta amhail an 31 Nollaig 2020

Athróga eile

17.19 Tá níos lú tionchair ar easnamh an Chiste réamh-mheasta nuair a chuirtear éagsúlacht i mboinn tuisceana eile. Mar shampla,

- mar thoradh ar athruithe ar ionchas saoil (méadú bliana amháin nó laghdú dhá bhliain), bíonn tionchar 2076 de thart ar easnamh atá €2 billiún níos airde/níos ísle
- mar thoradh ar athruithe ar imirce réamh-mheasta – suas 50% nó síos 50% faoi seach – bíonn easnamh níos ísle de €5 billiún faoi 2076 nó easnamh níos airde de €3.4 billiún
- ba é a bhí sna hathraithe meastacháin ar an margadh saothair ná go mbeadh an ráta fostaíochta 2% níos airde san fhadtéarma (laghdú thart ar €0.9 billiún ar easnamh 2076) nó 2% níos ísle (méadú €0.9 billiún ar an easnamh); measadh san athbhreithniú freisin go laghdódh méadú 10% ar an ráta fostaíochta dóibh siúd atá 55 bliana d'aois go 74 bliana d'aois an t-easnamh in 2076 faoi €1.2 billiún.

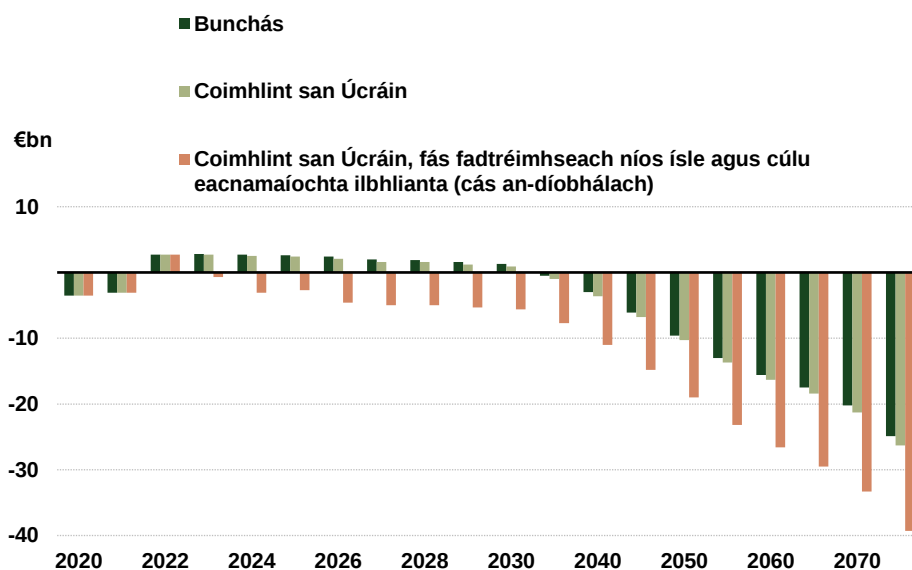
Cásanna díobhálacha féideartha agus eachtraí suaite

17.20 I ndáiríre, tá na tosca a bhfuil tionchar acu ar staid airgeadais an Chiste nasctha le chéile ar go leor bealaí, agus tá siad níos dóichí le bogadh i dteaglamaí éagsúla. Dá bharr sin, ríomhadh tionchair na gcásanna díobhálacha éagsúla a d'fhéadfadh a bheith ann (eachtraí suaite) mar chuid den athbhreithniú achtúireach freisin. Ba iad na suíomhanna féideartha a measadh ná

- an choimhlint san Úcráin a bheith mar chúis le boillsciú níos airde, dífhostaíocht níos airde agus fás eacnamaíoch níos ísle¹
- cúlú eacnamaíochta ilbhlianta (2023 go 2027) a bheith mar chúis le fás eacnamaíoch níos ísle, le dífhostaíocht níos airde agus le fátais níos ísle ó ÁSPC
- cúlú eacnamaíochta ilbhlianta agus an choimhlint san Úcráin a bheith ag leanúint ar aghaidh
- an cás an-díobhálach féideartha ina mbeadh an choimhlint san Úcráin agus an cúlú eacnamaíochta ag leanúint ar aghaidh, rud a bheadh mar chúis le fás eacnamaíoch a bheadh níos ísle go buan san fhadtéarma.

17.21 I gcás an cháis an-díobhálach fhéideartha, tarlaíonn easnamh bliantúil sa bhreis eile de €14.4 billiún in 2076 (féach Fíor 17.7).

Fíor 17.7 Tionchar dhá chás dhíobhálacha féideartha ar an gCiste, 2020 go 2076

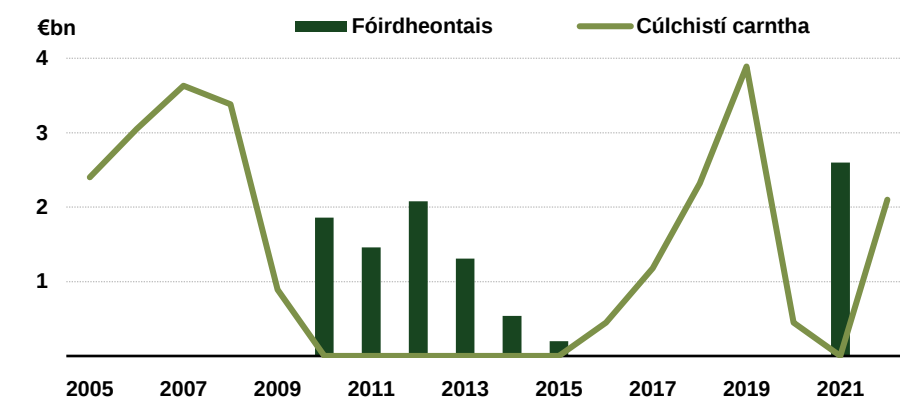

¹ Tá an t-athbhreithniú bunaithe ar mheastacháin an tionchair a chuirtear san áireamh in *Uasdátú ar an gClár Cobhsaíochta* ón Roinn Airgeadais.

Fóirdheontais an Chiste le blianta beaga anuas

- 17.22** I gcás go sáraíonn caiteachas an Chiste na fálaí in aon bhliain, tá laghdú ar luach chúlchistí an Chiste. I gcás gur caitheadh cúlchistí an Chiste, íocadh fóirdheontas ón Vóta chun a chinntiú go leantar ar aghaidh ag íoc teidlíochtaí sochar.
- 17.23** Caitheadh cúlchistí carntha an Chiste in 2008-2010, tar éis an chúlaithe eacnamaíochta. Sna blianta 2010 go dtí 2015, rinneadh fóirdheontais Státhchiste den mhéid €7.4 billiún leis an gCiste. D'fhill an Ciste ar ais ar bharrachas in 2016 agus faoi dheireadh 2019, bhí cúlchistí de €3.9 billiún carntha aige. Úsáideadh na cúlchistí sin ar fad in 2020 agus in 2021 chun dul i ngleic le tionchar phaindéim Covid-19, agus bhí fóirdheontas den mhéid €2.6 billiún de dhíth in 2021. In 2022, sháraigh fálaí isteach sa Chiste caiteachas faoi thart ar €2.1 billiún.

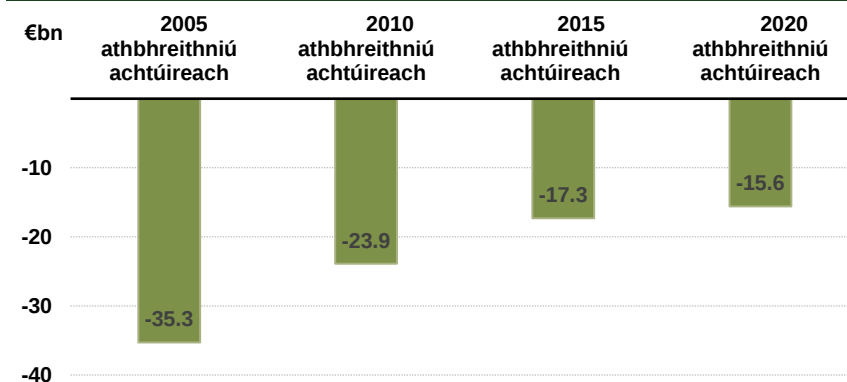
Fíor 17.8 Cúlchistí carntha agus fóirdheontais, 2005 go 2022

Foinse: An Roinn Coimirce Sóisialaí. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

- 17.24** Tá sé réamh-mheasta ag gach athbhreithniú achtúireach ar an gCiste a foilsíodh go dtí seo go mbeidh easnamh bliantúil méadaitheach in acmhainní an Chiste san fhadtéarma, rud a léiríonn an bhuntreocht de bhrúnna déimeagrafacha atá ag dul i méid. Mar sin féin, tá ráta an mhéadaithe in easnamh réamh-mheasta an Chiste — mar a léirítear i mbunchás i ngach réamh-mheastachán — maolaithe go mór thar na hathbhreithnithe i ndiaidh a chéile (féach Fíor 17.9). Léiríonn na réamh-mheastacháin tionchar na n-athruithe reachtaithe i mbeartas agus úsáid bonn tuisceana éagsúil ag léiriú an dearcaidh is deireanaí ar threochtaí fadtéarmacha déimeagrafaigh, margaidh fostaíochta agus eacnamaíochta.

Fíor 17.9 Meastacháin easnamh an Chiste, sa bhliain 2060, de réir athbhreithnithe

Foinse: Athbhreithnithe achtúireacha den Chiste Árachais Shóisialta

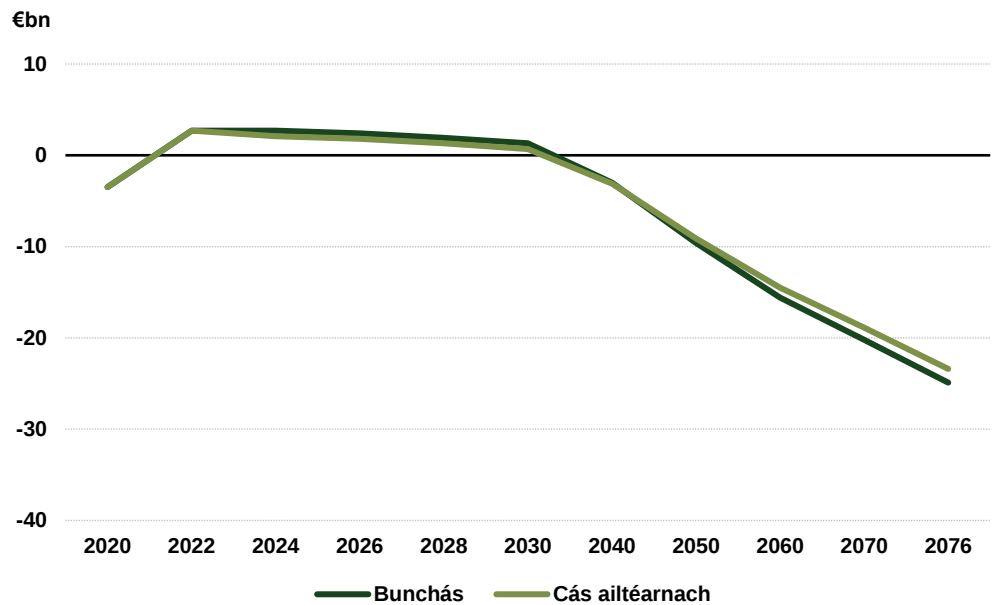
Leasú ar chóras pinsin an Stáit

17.25 I mí Mheán Fómhair 2022, d'fhógair an tAire Coimirce Sóisialaí leasuithe (féach Aguisín 17B) ar chóras pinsean an Stáit, lena n-áirítear

- aistriú cur chuige 'ranníocaíochtaí iomlána', áit a n-úsáidtear an líon iomlán de ranníocaíochtaí ÁSPC a íocadh, seachas nuair a íocadh iad, chun teidlíochtaí pinsin duine aonair a ríomh¹
- tabhairt isteach aois sholúbtha pinsin nua.²

17.26 Mheasúnaigh an t-athbhreithniú tionchar na n-athruithe atá ar feitheamh agus a cuireadh san áireamh i bhfógra an Stáit um leasú ar an bpinsean ar easnaimh an Chiste sa todhchaí, chomh maith le tagarmharcáil tuillimh réitithe d'íocaíochtaí pinsin a thabhairt isteach.³ Thuar an t-athbhreithniú go mbeadh an t-easnamh bliantúil, faoi 2076, thart ar €1.5 billiún níos lú faoi na socruithe nua (cás eile).

Fíor 17.10 Tionchar leasuithe ar an bpinsean a fógraíodh i mí Mheán Fómhair 2022

Foinse: Athbhreithniú Achtúireach ar an gCiste Árachais Shóisialta amhail an 31 Nollaig 2020

Conclúidí

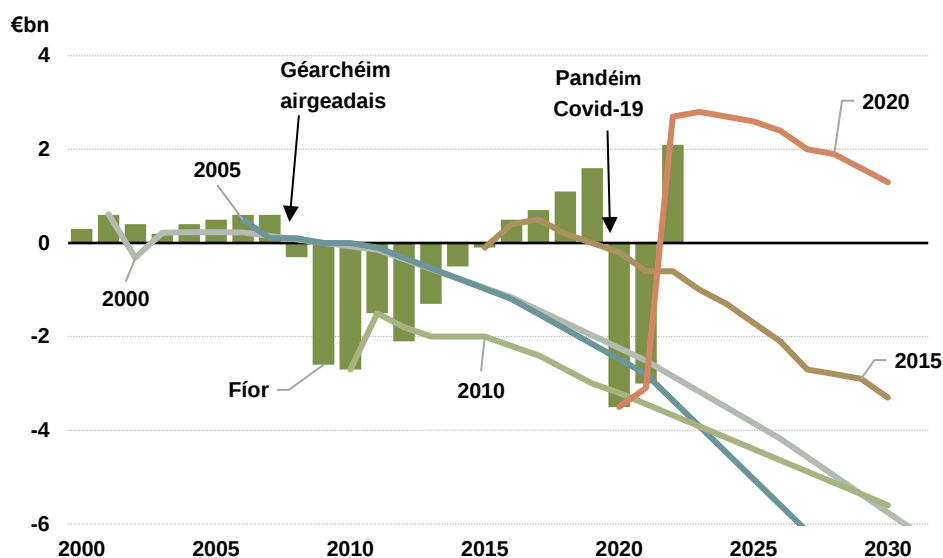
17.27 Tugann an t-athbhreithniú achtúireach tréimhsiúil ar an gCiste Árachais Shóisialta (an Ciste) réamh-mheastachán mionsonraithe ar fháltais agus caiteachas an Chiste, atá de dhíth chun eolas a dhéanamh do phlé ar inbhuanaitheacht fhadtéarmach ionchais an Chiste.

17.28 Úsáideann na boinn tuisceana a úsáideadh in athbhreithniú 2020 réamh-mheastacháin ó Eurostat agus ón gCoimisiún Eorpach, iad sin a d'úsáid an Roinn Airgeadais san *Uasdátú ar an gClár Cobhsaíochta* uaithi san áireamh. Tá boinn tuisceana an athbhreithnithe taobh istigh de réimse na mbonn tuisceana a úsáideann comhlachtaí earnála poiblí nuair a dhéantar athbhreithnithe chun costas a ndliteanas pinsin sa todhchaí a mheas.

1 Mhol an Coimisiún Pinsean an t-aistriú cur chuige ranníocaíochtaí iomlána agus tá sé mar aidhm leis pinsean ranníocach duine a ailíniú níos gaire leis na ranníocaíochtaí a ndéanann sé nó sí. Tosóidh an t-aistriú i mí Eanáir 2025 ar bhonn céimnithe thar 10 mbliana.

2 Ó mhí Eanáir 2024, beidh an rogha ag daoine leanúint ar aghaidh ag obair go dtí 70 bliain d'aois ar chomaoín pinsin níos airde.

3 Nascann tagarmharcáil tuillimh réitithe méaduithe sa todhchaí ar íocaíochtaí pinsin le méaduithe ar mheántuilleamh.

Fíor 17.11 Barrachas/easnamh iarbhrí agus réamh-mheasta fáltas an Chiste, 2000 go 2030^a

Foinse: Athbhreithnithe achtúireacha ar an gCiste Árachais Shóisialta

Nóta: a Tosaíonn na sonraí do gach athbhreithniú ag an luach aitheanta do bhliain an athbhreithnithe (e.g., 2020) de réir mar a fhoilsítear na hathbhreithnithe suas go dtí dhá bhliain tar éis dheireadh an tréimhse sin.

- 17.29** Léiríonn réamh-mheastacháin gach athbhreithnithe an staid agus an beartas a bhí i bhfeidhm ag tráth áirithe. Athraíonn boinn tuisceana thar am chun athruithe i mbeartas a léiriú, chomh maith le hathruithe maicreacnamaíocha. Cuireann an t-athbhreithniú is deireanaí in iúl nach bhfuil sé dóchúil go dtiocfaidh réamh-mheastacháin fhadtéarmacha i láthair dáiríre agus cuireann sé béim ar an bhfóras gur cheart díriú ar threochtaí coibhneasta agus ar an difríocht i dtorthaí faoi chásanna féideartha éagsúla.
- 17.30** Nuair a dhéantar comparáid idir réamh-mheastacháin roimhe seo le torthaí, tá an chuma ar an scéal gur éirigh níos fearr leis an gCiste sna deich mbliana anuas ná mar a réamh-mheasadh sna hathbhreithnithe do 2000, 2005 agus 2010, d'ainneoin thionchar na géarchéime 2008 agus phandéim Covid-19 (féach Fíor 17.11).
- 17.31** Cé go bhfuil feabhas ag teacht ar na réamh-mheastacháin maidir le feidhmíocht an Chiste sa ghearthéarma, léiríonn an t-athbhreithniú is déanaí go mbeidh easnamh bliantúil méadaithe ann ó thart ar 2034, agus go mbeidh fóirdheontas athfhillteach méadaithe ón Vóta chuig an gCiste ag teastáil, agus gach rud eile mar an gcéanna, ó thart ar 2043 ar aghaidh.

Aguisín 17A Boinn tuisceana a úsáideadh in athbhreithnithe

Bonn tuisceana	2000	2005	2010	2015	2020
Boinn tuisceana eacnamaíochta agus lucht saothair					
OTI				✓	✓
OTN		✓	✓		
OIN*					✓
Boilsciú praghsanna	✓	✓	✓	✓	✓
Fás fiorthuillimh	✓	✓	✓	✓	✓
Ráta dífhostaíochta	✓			✓	✓
Fostaíocht		✓	✓	✓	✓
Boinn tuisceana déimeagrafacha					
Ionchas saoil	✓	✓	✓	✓	✓
Glan-imirce	✓	✓	✓	✓	✓
Torthúlacht	✓	✓	✓	✓	✓

Foinse: Athbhreithnithe achtúireacha ar an gCiste Árachais Shóisialta. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Aguisín 17B Leasuithe ar chóras pinsin Stáit a fógraíodh i mí Mheán Fómhair 2022

- aois an phinsin Stáit a choinneáil ag 66 bliana d'aois agus aois nua sholúbtha pinsin a thabhairt isteach: ó mhí Eanáir 2024 ar aghaidh, beidh an rogha ag daoine leanúint le bheith ag obair suas go dtí 70 bliain d'aois ar chomaoín pinsin níos airde
- mar a mhol an Coimisiún Pinsean, bogadh chuig 'Cur Chuige um Ranníocaíochtaí Iomlána' le haghaidh teidlíochtaí pinsean daoine aonair a ríomh ar bhonn céimithe thar 10 mbliana ag tosú i mí Eanáir 2024
- beidh soláthar breisithe Pinsean Stáit do chúramóirí fadtéarmacha le tabhairt isteach ó Eanáir 2024 ar aghaidh — éilitheoirí a raibh orthu éirí as obair thar thréimhse fhada chun aire a thabhairt do dhuine eile, tabharfar aitheantas dóibh sa chóras pinsin
- tabharfaidh an Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta bearta isteach lena gceadófar d'fhostaí, ach nach gcuirfear iallach air nó uirthi leis, fanacht i bhfostaíocht go dtí aois an phinsin Stáit
- tabharfar rochtain d'oibrithe ar sheirbhís ráitis ranníocaíochtaí ÁSPC gach bliain ar bhealach a gcuirfidh ar a gcumas a dteidlíochtaí a thuiscint
- tabharfar aghaidh ar inbhuanaitheacht fhadtéarmach an chórais pinsin Stáit trí mhéaduithe incriminteacha de réir a chéile ar rátaí árachais shóisialaigh le himeacht ama — socrófar leibhéal agus ráta an mhéadaithe ar rátaí árachais shóisialaigh ar bhonn struchtúrtha gach 5 bliana, ag fáil eolais ó thoradh an athbhreithnithe achtúirigh reachtúil
- gealltanas chun dearadh scéime a fhiosrú lena modhnófaí an íocaíocht sochair atá ann faoi láthair do dhaoine 65 bliana d'aois chun íocaíocht sochair a chur ar fáil do dhaoine nach bhfuil in ann, tar éis saol fada oibre a mhaireann 40 bliain nó níos mó, fanacht ag obair i mblianta luatha a 60idí.